საქართველო
აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მეთაური

საქართველოს პრეზიდენტს
ბატონ ე. შევარდნაძეს

ბატონო პრეზიდენტო,

ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ თქვენ ნათლად გახსოვთ 1992 წლის 13 აგვისტოს თქვენთან ხანგრძლივი სატელეფონო საუბრის დროს დაფიქსირებული ჩემი უაღრესად უარყოფითი პოზიცია აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში შეიარაღებული ძალების შეყვანის თაობაზე, როცა ამ საკითხზე სახელმწიფო საბჭოს გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებით დამიკავშირდით. სამწუხაროდ მაშინ, მიუხედავად არგუმენტირებული მტკიცებისა, რომ ჩვენ ამ აქციის განხორციელების შედეგად უცილობლად დავკარგავდით აფხაზეთს და ჩემი დაბეჯითებით თხოვნა თავი შეგვეკავებინა ამ აქციის განხორციელებისაგან, გაზიარებული არ იქნა და ტრაგედიაც ვერ ავიცილეთ.

უშედეგოდ დამთავრდა ჩემი თხოვნა, კონფლიქტის დაწყებისთანავე აფხაზეთის მხარესთან შეთანხმების შემდეგ ჯერ ცეცხლის შეჩერების, შემდგომ კი ორივე მხრიდან საომარი მოქმედებების შეწყვეტის შესახებაც.

ასევე უგულებელყოფილი იქნა აფხაზეთის ლიდერთან მიღწეული შეთანხმება დაგვეწყო მოლაპარაკებები ქალაქ ბათუმში, რომ კონფლიქტი სოხუმსა და თბილისს შორის ჯერ კიდევ საზღვარგარეთის ქვეყნებში მოლაპარაკებების გამართვამდე, როგორც ქვეყნის შიგა პრობლემა, ქვეყნის შიგნითვე მოგვეგვარებინა, რასაც გადამწყვეტი მნიშვნელობა ჰქონდა ერთიანობის აღდგენის საკითხში, რისთვისაც აფხაზეთის დელეგაციის უსაფრთხოების გარანტად, მძევლად მთელი ჩემი ოჯახის წევრები: მეუღლე, ორი შვილი და შვილიშვილი სოხუმში გასაგზავნად მოვამზადე.

პარადოქსულია, მაგრამ ფაქტია, რომ თქვენგან უარი მივიღე თხოვნაზეც აფხაზეთში ჩასვლის შესახებ, სოხუმის დაცემის წინა დღეს, 27 სექტემბერს, იმ მიზნით, რომ გამომეყენებინა პირადი ურთიერთობიდან გამომდინარე ყველა რეალური შესაძლებლობები და აგვეცილებინა ზღურბლს მომდგარი კატასტროფა. დღესაც უცნობია ჩემთვის უარის თქმის მიზეზი, მაგრამ ამ ფაქტმა იმ დროს ჩემთან მყოფი უახლოესი თანამშრომლები გააოგნა.

კატეგორიული უარით მთავრდებოდა ყველა ჩემი შემდგომი მოთხოვნები — ჩავრეულიყავი აფხაზეთთან მოლაპარაკებებში კონფლიქტის დარეგულირების მიზნით, ეს მაშინ, როდესაც დადებითი შედეგის მიღწევა გაცილებით ადვილი იყო, ვიდრე დღეს. ამის შემდეგ კი მტკიცედ გადავწყვიტე თავი შემეკავებინა ახალი ინიციატივებისაგან, რომ ჩემი აქტიურობა არ გადაექციათ ცენტრსა და აჭარას შორის პოლიტიკური დაპირისპირების მორიგ ეტაპად. სწორედ ეს გადაწყვეტილება იყო მიზეზი იმისა, რომ მე უარი განვაცხადე თბილისიდან ჩამოსულ აფხაზეთის წარმომადგენლობითი დელეგაციის თხოვნაზე ჩავრეულიყავი კონფლიქტის მოგვარების საკითხში.

№ 707/19
27.09.2002
4 ფურცელი

ჩემთვის, პირადად, აშკარად მოულოდნელი იყო 2001 წლის 6 აგვისტოს ბათუმში, ჩვენთან სპეციალურად ჩამოსული გაეროს წარმომადგენლის აფხაზეთის საკითხებში ბატონი დიტერ ბოდენის წინადადება, რომ სათავეში ჩავდგომოდი მოლაპარაკებებს სოხუმსა და თბილისს შორის კონფლიქტის დარეგულირების საკითხში, როდესაც მან არაერთხელ გაუსვა ხაზი ხანგრძლივ საუბარში აჭარის ლიდერის ხელმძღვანელობით მოლაპარაკებების ქ. ბათუმში გამართვის უპირატეს მნიშვნელობას პრობლემის მოგვარების საქმეში.

მიუხედავად იმისა, რომ ბატონ დიტერ ბოდენს, პირადად თქვენთან წინასწარი შეთანხმების გარეშე, არ შეეძლო ამ წინადადების შემოთავაზება, მითუმეტეს მისი გადაწყვეტა, პასუხად ისევე, როგორც აფხაზეთის დელეგაციას განვუმარტე, რომ კონფლიქტის დარეგულირების ბედი და გასაღები საქართველოს პრეზიდენტის და აფხაზეთის ლიდერის ხელშია.

მაგრამ ყოველივე ამასთან ერთად, 2001 წლის 3 ნოემბერს თქვენი ბათუმში ყოფნის დროს, მე შინაგანი წინააღმდეგობის მიუხედავად, უყოყმანოდ დაგეთანხმეთ თქვენს წინადადებაზე გავმხდარიყავი საქართველოს პრეზიდენტის სპეციალური წარმომადგენელი სოხუმსა და თბილისს შორის კონფლიქტის დარეგულირების საკითხში. შემოთავაზებული წინადადება მივიღე უპირველესად იმისათვის, რომ იმ დღეებში ჩემი უპირველესი მიზანი იყო თავიდან აგვეცილებინა ახალი საშიშროება და შეგვენარჩუნებინა სტაბილურობა ქვეყანაში, რომელსაც აშკარად ემუქრებოდა იმ დღეებში საქართველოს დედაქალაქ თბილისში შექმნილი უაღრესად საშიში მდგომარეობა, რომელმაც იმ დროს პერმანენტული ხასიათი მიიღო და როგორც ცნობილია, აღნიშნული აქცია უშუალოდ პირადად თქვენს წინააღმდეგ იყო მიმართული.

თქვენს წინადადებას დავეთანხმე იმ მიზნითაც, რომ ამ, თითქმის გამოუვალ მდგომარეობაში, მომეძებნა ახალი რეალური გზა აფხაზთა და ქართველთა შორის ურთიერთნდობის აღდგენისა და თანაცხოვრებისათვის, მიუხედავად იმისა, რომ ვფლობდი ფაქტოლოგიურ მასალებს იმის შესახებ, რომ სერიოზულ ძალებს, მათ შორის საქართველოს ხელისუფლებაში, თავიდანვე არ აწყობდა და დღესაც არ აწყობთ აფხაზეთის კონფლიქტის დარეგულირება, რის გამოც ურთიერთობა სოხუმსა და თბილისს შორის ობიექტურ ფაქტორებთან ერთად მნიშვნელოვანწილად ხელოვნურად გამწვავდა და ურთულეს ფაზაში შევიდა. ფაქტია, ყოველივე ეს არამარტო ნათლად გამოჩნდა და ჩანს თქვენს მიერ დაკისრებული ურთულესი მისიის შესრულების პირველივე გადადგმული პრაქტიკული ნაბიჯებიდან დღემდე, არამედ ამ უდაოდ მართვადმა წრეგადასულმა გამოხდომებმა და მოქმედებებმა აშკარად აგრესიული ფორმა მიიღო არამარტო პირადად ჩემს მიმართ, არამედ აჭარის საწინააღმდეგოდ, რადგან ჩემზე უსაფუძვლო შემოტევების შემდეგ თბილისის ცენტრში ეგრეთწოდებული აფხაზეთის ლეგიტიმური ხელისუფლების თაოსნობით და მისი მინისტრების უშუალო მონაწილეობით შეცდომაში შეყვანილი მომიტინგეებთან ერთად 2002 წლის 26 ივლისს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წარმომადგენლობის შენობაში ძალით შეიჭრნენ, შემდეგ კი მათ შეასრულეს თავისი საჯარო დანაპირი, რომ გადასწვავდნენ წარმომადგენლობას და 4 აგვისტოს ცეცხლი წაუკიდეს მას.

ყოველივე ეს რომ უდაოდ მართვადი პროცესია, იქედანაც ნათლად ჩანს, რომ ეს ვანდალური აქციები არამარტო უპასუხოდ რჩება, არამედ აგრესიული შემოტევები ჩვენს მიმართ დღითი-დღე მწვავდება.

მე დღეს არ მინდა დეტალურად შევჩერდე იმ ფონზე, რომელიც პარალელურად სპეციალურად შეექმნა თქვენდამი ოფიციალურად დაკისრებული მოვალეობის შესრულების პროცესს კონფლიქტის დარეგულირების ჩაშლის მიზნით. სავალალოდ, ეს მომდინარეობს, უპირველესად იმათ მხრიდან, ვინც თავად არიან მოვალენი და პასუხისმგებელნი არსებული სახელმწიფოებრივი პრობლემის გადაწყვეტაში. აქ, მე უბრალოდ მინდა აღვნიშნო, რომ არ შეიძლება უშუალოდ ასლან აბაშიძეს 8 თვის განმავლობაში მოსთხოვო ის, რაც თითქმის 9 წლის მანძილზე ვერ შეძლო საქართველოს ხელისუფლებამ საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და

მეგობარი ქვეყნების ძალისხმევით. ამასთან ერთად გაოცებას იწვევს ისიც, რომ ჩემთან ერთად არავინ არ ითხოვს პასუხს კონფლიქტის მოგვარების დაჩქარების საკითხში იმავე მისიით აღჭურვილ, ჩემს პარალელურად აქტიურად ჩართულ სახელმწიფო თუ განსაკუთრებულ საქმეთა მინისტრებისაგან, რომ არაფერი ვთქვათ სხვა პირებზე.

მიუხედავად ყოველივე ამისა, ჩემზე დაკისრებული მოვალეობის შესრულებას მთელი პასუხისმგებლობით შევუდექი. 2001 წლის 9 დეკემბრიდან, ესე იგი ამ მისიის დაკისრებიდან 3 თვის განმავლობაში, პრაქტიკული ნაბიჯების გადადგმამდე, დეტალურად ვეცნობოდი აფხაზეთის კონფლიქტთან დაკავშირებულ საკითხებს, ოფიციალურ დოკუმენტებს, სხვა ფაქტოლოგიურ მასალებსა და ახალ რეალობებს, რომ სწორად განმესაზღვრა ჩემი მოქმედების გეგმა და მიმართულება.

უდაოა, გაწელილი ხანგრძლივი, თითქმის 9 წლის განმავლობაში, ორმხრივი თუ მრავალმხრივი მოლაპარაკების შედეგად პრაქტიკულად ქართველთა და აფხაზთა პოზიციები არა თუ არ დაახლოვებულა, არამედ იგი დღითი-დღე ღრმავდება, პარალელურად იზრდება გაუცხოების ხარისხიც და პრობლემის გადაწყვეტის შესაძლებლობაც მცირდება. ამასვე აღნიშნავენ კონფლიქტის დარეგულირებაში მონაწილე საერთაშორისო ორგანიზაციების და ქვეყნების პასუხისმგებელი პირებიც. ჩვენ უდაოდ დავკარგეთ უმთავრესი — ვერ გამოვიყენეთ შედარებით მშვიდობიანი პერიოდი, რომელიც ამ კონფლიქტის დარეგულირებაში გაეროს, საქართველოს მეგობარი და სხვა ქვეყნების მონაწილეებმა შექმნეს.

პირადად ჩემის აზრით, ჩვენი მოლაპარაკებების წარუმატებლობა გამოწვეულია, მარტივად რომ ვთქვათ, იმ გარემოებით, რომ ამ მრავალწლიანი მოლაპარაკებების ქვაკუთხედად იქცა აფხაზეთის პოლიტიკური სტატუსის განსაზღვრა და მისი დაბრუნება საქართველოს შემადგენლობაში. თუ კი ჩვენ კვლავ ამ გზით წავალთ, მიუხედავად ერთი შეხედვით აღნიშნული პოზიციის ლოგიკურობისა, შემდგომი მოლაპარაკებებიც უცილობლად უშედეგოდ დარჩება, რადგან როგორც აღვნიშნეთ, ურთიერთნდობის ხარისხი, განსაკუთრებით აფხაზთა მხრიდან, ჩვენდამი ნულის ტოლფასია.

თუ ჩვენ გვინდა კონფლიქტის დარეგულირება, მაშინ აფხაზეთის პოლიტიკურ სტატუსზე მუშაობასთან ერთად, პარალელურად უნდა მოვნახოთ ახალი კუთხე ურთიერთობისა, ასეთ ურთიერთობებში კი უპირველესად ვგულისხმობ აფხაზეთის მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემების გადაწყვეტის ბერკეტების გამოყენებას, რომელიც ხელს შეუწყობს არამარტო აფხაზეთის ლიდერებში, არამედ აფხაზეთის მოსახლეობაში დაკარგული ურთიერთნდობის აღდგენას და საფუძვლად დაედება კონფლიქტის დარეგულირებისა და ლტოლვილთა დაბრუნების საკითხს.

ამასთან ერთად, მიმდინარე ეტაპზე, მიუხედავად ჩვენს შორის დაძაბული ურთიერთობისა, უნდა მოვიპოვოთ ურყევი მხარდაჭერა რუსეთის ხელმძღვანელობისა, რადგან, როგორც თავად აფხაზთა, ასევე აფხაზეთის მონათესავე ჩრდილო კავკასიელთა ნდობის ხარისხი რუსეთისადმი ძალზედ მაღალია და პირიქით, ასევე მაღალია მათზე რუსეთის გავლენის დონეც. ამიტომაც ერთი წუთითაც არ უნდა იქნეს უგულებელყოფილი რუსეთის როლი სოხუმსა და თბილისს შორის არსებული კონფლიქტის მოგვარების საკითხში. მითუმეტეს, რომ რუსეთის ხელმძღვანელობა აშკარად უჭერს მხარს კონფლიქტის დარეგულირებას და საქართველოს ერთიანობის აღდგენას, რაშიც დღეს ერთი წუთითაც არ მეპარება ეჭვი.

ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, პირველი ნაბიჯიც დაკისრებული მისიის შესასრულებლად რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელობასთან მოლაპარაკებებით დავიწყე 2002 წლის 8 თებერვალს, ჯერ რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის პირველ მოადგილესთან ბატონ ვალერი ლოშჩინინთან და სამინისტროს სხვა პასუხისმგებელ პირებთან, შემდგომ კი რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრთან ბატონ იგორ ივანოვთან ხანგრძლივი, უაღრესად კეთილგანწყობილი მოლაპარაკების პერიოდში, სადაც ნათლად გამოიხატა მათი მზადყოფნა აქტიურ დახმარებაზე კონფლიქტის დარეგულირების საქმეში...

რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელებთან შეხვედრის დროს, არსებული რეალური მდგომარეობიდან გამომდინარე, განსახილველად დავაყენე შემდეგი საკითხები:

1. მოიხსნას დსთ-ს ქვეყნების სამიტის მიერ მიღებული აფხაზეთის ეკონომიკური ბლოკადა.
2. გაიხსნას სარკინიგზო, საავტომობილო, საჰაერო, საზღვაო სატრანსპორტო კომუნიკაციები.
3. აღდგენილ იქნეს ენგურის ჰესი.
4. ნება დაერთოს ენერგომატარებლების:
   — გაზის
   — ელექტროენერგიის ტრანზიტს თურქეთის რესპუბლიკაში.

ენერგორესურსების ტრანზიტი რუსეთიდან აფხაზეთის, სამეგრელოს, გურიისა და აჭარის სანაპიროების გავლით თურქეთის რესპუბლიკაში, რაც ძალზედ ოპერატიულ ვადებში შეიძლება გადაწყდეს, ხელს შეუწყობს არამარტო აფხაზეთის, არამედ დასავლეთ საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას და მნიშვნელოვნად გაზრდის სრულიად საქართველოს ეროვნულ შემოსავლებს.

აღსანიშნავია, რომ ამ წინადადებებს, რომლებიც ბატონმა ლოშჩინინმა გააცნო საქართველოს მხარეს, თავიდანვე მხარი დაუჭირა როგორც რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტრომ, ასევე რუსეთის უმაღლესმა ხელისუფლებამ, რადგან აღნიშნული საკითხების რეალიზაცია ადვილად მისაღწევია, მას [illegible]ულად ხელშემშლელი მიზეზები არ გააჩნია და ამასთან ერთად იგი ერთნაირად მისაღებია და სასარგებლოა არამარტო საქართველოს, რუსეთის, თურქეთის, აზერბაიჯანისა და სომხეთისათვის, არამედ სხვა ქვეყნებისათვის, რადგან მისი პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური მნიშვნელობა გაცილებით სცილდება მთლიანი რეგიონის ფარგლებს.

სოხუმსა და თბილისს შორის კონფლიქტის მხოლოდ მშვიდობიანი გზით დარეგულირების მომხრეთა ერთსულოვანი აზრით, რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელებთან პრობლემის პრაქტიკულად გადაჭრის მიზნით წარმართული მოლაპარაკებები, მოსწონთ ეს ვინმეს თუ არა, ფაქტია, რომ უდაოდ წარმატებული იყო, რომლის შესახებ შეხვედრის დამთავრებისთანავე დეტალურად მოგახსენეთ.

ჩემი შემდგომი შეხვედრების დროს რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელებთან, მოსკოვში მიმდინარეობდა იგი თუ აჭარაში, ჩვენ კვლავ და კვლავ ვუბრუნდებოდით მხოლოდ ჩვენს მიერ დაყენებული ზემოთ აღნიშნული წინადადებების გადაწყვეტასთან დაკავშირებულ საკითხებს, რადგან, ჩემის ღრმა რწმენით, აღნიშნული წინადადებების რეალიზაციის გარეშე რაიმე სხვა ახალი წინადადების დაყენება უსაფუძვლოდ მიმაჩნია.

თუ კი ჩვენ გამოვიჩენთ პოლიტიკურ ნებას და გაეროსა და კონფლიქტის დარეგულირების პროცესში მონაწილე ქვეყნების მონაწილეობით ოპერატიულად გადავწყვეტთ აღნიშნულ საკითხებს, დამერწმუნეთ, აფხაზეთის კონფლიქტის მოგვარებასთან ერთად იგი შეიძლება იქცეს შემობრუნების იმ კუთხედ, რომელიც ბიძგს მისცემს არამარტო საქართველოში, არამედ მთელს რეგიონში მშვიდობისა და სტაბილურობის განმტკიცების საქმეს.

პატივისცემით,

ა. აბაშიძე

ასლან აბაშიძე

ქ. ბათუმი

2002 წლის 24 სექტემბერი

...: 888 (222) 70000, ფაქსი: 888 (222) 70095

საქართველოს პრეზიდენტს ბატონ ე. შევარდნაძეს

ბატონო პრეზიდენტო,

ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ თქვენ ნათლად გახსოვთ 1992 წლის 13 აგვისტოს თქვენთან ხანგრძლივი სატელეფონო საუბრის დროს დაფიქსირებული ჩემი უაღრესად უარყოფითი პოზიცია აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში შეიარაღებული ძალების შეყვანის თაობაზე, [illegible] ამ საკითხზე სახელმწიფო საბჭოს [illegible] დაკავშირებით დამიკავშირდით [illegible] მაშინ, მიუხედავად არგუმენტ[illegible] მტკიცებისა, რომ ჩვენ ამ აქციის განხორციელების შედეგად უცილობლად დავკარგავდით აფხაზეთს და ჩემი დაბეჯითებით თხოვნა, თავი შეგვეკავებინა ამ აქციის განხორციელებისაგან, გაზიარებული არ იქნა და ტრაგედიაც ვერ ავიცილეთ.

უშედეგოდ დამთავრდა ჩემი თხოვნა, კონფლიქტის დაწყებისთანავე აფხაზეთის მხარესთან შეთანხმების შემდეგ ჯერ ცეცხლის შეჩერების, შემდგომ კი ორი მხრიდან საომარი მოქმედებების შეწყვეტის შესახებაც.

ასევე უგულებელყოფილი იქნა აფხაზეთის ლიდერთან მიღწეული შეთანხმება დავეწყო მოლაპარაკებები ქალაქ ბათუმში, რომ კონფლიქტი სოხუმსა და თბილისს შორის ჯერ კიდევ საზღვარგარეთის ქვეყნებში მოლაპარაკებების გამართვამდე, როგორც ქვეყნის შიგა პრობლემა, ქვეყნის შიგნითვე მოგვეგვარებინა, რასაც გადამწყვეტი მნიშვნელობა ჰქონდა ერთიანობის აღდგენის საკითხში, რისთვისაც აფხაზეთის დელეგაციის უსაფრთხოების გარანტად, მძევლად მთელი ჩემი ოჯახის წევრები მეუღლე, ორი შვილი და შვილიშვილი სოხუმში გასაგზავნად მოვამზადე.

პარადოქსულია, მაგრამ ფაქტია, რომ თქვენგან უარი მივიღე თხოვნაზეც აფხაზეთში ჩასვლის შესახებ, სოხუმის დაცემის წინა დღეს, 27 სექტემბერს, იმ მიზნით, რომ გამომეთავაზებინა [?] შემოთავაზება, მითუმ[illegible] [illegible]სი გადაწყვეტა, პასუხად ისევე, როგორც [illegible] აფხაზეთის დელეგაციას, განვუმარტე, რომ კონფლიქტის დარეგულირების ბედი და გასაღე[illegible] საქართველოს პრეზიდენტის და აფხაზეთის ლიდერის ხელშია.

მაგრამ ყოველივე ამასთან ერთად, 2001 წლის 3 ნოემბერს თქვენი ბათუმში ყოფნის დროს, მე შინაგანი წინააღმდეგობების მიუხედავად, უყოყმანოდ დაგეთანხმეთ თქვენს წინადადებაზე, გავმხდარიყავი საქართველოს პრეზიდენტის სპეციალური წარმომადგენელი სოხუმსა და თბილისს შორის კონფლიქტის დარეგულირების საკითხში. შემოთავაზებული წინადადება მივიღე უპირველესად იმისათვის, რომ იმ დღეებში ჩემი უპირველესი მიზანი იყო თავიდან აგვეცილებინა ახალი საშიშროება და შეგვენარჩუნებინა სტაბილურობა ქვეყანაში, რომელსაც აშკარად ემუქრებოდა იმ დღეებში საქართველოს დედაქალაქ თბილისში შექმნილი უაღრესად საშიში მდგომარეობა, რომელმაც იმ დროს პერმანენტული ხასიათი მიიღო და როგორც ცნობილია, აღნიშნული აქცია უშუალოდ პირადად თქვენს წინააღმდეგ იყო მიმართული.

თქვენს წინადადებას დავეთანხმე იმ მიზნითაც, რომ ამ. თითქმის გამოუვალ მდგომარეობაში, მომეძებნა ახალი რეალური გზა აფხაზთა და ქართველთა შორის ურთიერთნდობის აღდგენისა და თანაცხოვრებისათვის, მიუხედავად იმისა, რომ ვფლობდი ფაქტოლოგიურ მასალებს იმის შესახებ, რომ სერიოზულ ძალებს, მათ შორის საქართველოს ხელისუფლებაში, თავიდანვე არ აწყობდათ და დღესაც არ აწყობთ აფხაზეთის კონფლიქტის დარეგულირება, რის გამოც ურთიერთობა სოხუმსა და თბილისს შორის ობიექტურ ფაქტორებთან ერთად მნიშვნელოვანწილად ხელოვნურად გამწვავდა და ურთულეს ფაზაში შევიდა. ფაქტია, ყოველივე ეს არამარტო ნათლად გამოჩნდა და ჩანს თქვენს მიერ დაკისრებული ურთულესი მისიის შესრულების პირველ ეტაპზე [?] ვევს ისიც, რომ ჩემთან ერთად არავინ არ ითხოვს პასუხს კონფლიქტის მოგვარების დაჩქარების საკითხში იმავე მისიით აღჭურვილ, ჩემს პარალელურად აქტიურად ჩართულ სახელმწიფო თუ განსაკუთრებულ საქმეთა მინისტრებისაგან, რომ არაფერი ვთქვათ სხვა პირებზე.

მიუხედავად ყოველივე ამისა, ჩემზე დაკისრებული მოვალეობის შესრულებას მთელი პასუხისმგებლობით შევუდექი. 2001 წლის 9 დეკემბრიდან, [illegible] იგი ამ მისიის დაკისრებიდან 3 თვის განმავლ[illegible], პრაქტიკული ნაბიჯის გადადგმამდე, დეტალურად ვეცნობოდი აფხაზეთის კონფლიქტთან დაკავშირებ[illegible] საკითხებს, ოფიციალურ დოკუმენტებს, სხვა ფაქტოლოგიურ მასალებსა და ახალ რეალობებს, რომ სწორად განმესაზღვრა ჩემი მოქმედების გეგმა და მიმართულება.

[illegible], განვლილი ხანგრძლივი, თითქმის 9 [illegible]ის განმავლობაში, ორმხრივი თუ მრავალმხრივი მოლაპარაკების შედეგად პრაქტიკულად ქართველთა და აფხაზთა პოზიციები არათუ არ დაახლოებულა, არამედ იგი დღითი დღე ღრმავდება. პარალელურად იზრდება გაუცხოების ხარისხიც და პრობლემის გადაწყვეტის შესაძლებლობაც მცირდება. ამასვე აღნიშნავენ კონფლიქტის დარეგულირებაში მონაწილე საერთაშორისო ორგანიზაციების და ქვეყნების პასუხისმგებელი პირებიც. ჩვენ უდავოდ დავკარგეთ უმთავრესი — ვერ გამოვიყენეთ შედარებით მშვიდობიანი პერიოდი, რომელიც ამ კონფლიქტის დარეგულირებაში გაეროს, საქართველოს მეგობარი და სხვა ქვეყნების მონაწილეებმა შექმნეს.

პირადად ჩემი აზრით, ჩვენი მოლაპარაკებების წარუმატებლობა გამოწვეულია, მარტივად რომ ვთქვათ, იმ გარემოებით, რომ ამ მრავალწლიანი მოლაპარაკებების ქვაკუთხედად იქცა აფხაზეთის პოლიტიკური სტატუსის განსაზღვრა და მისი დაბრუნება საქართველოს შემადგენლობაში. თუკი ჩვენ კვლავ ამ გზით წავალთ, მიუხედავად ერთი შეხედვით აღნიშნული პოზიციის ლოგიკურობისა, შემდგომი მოლაპარაკებებიც უცილობლად უშედეგოდ დარჩება, რადგან როგორც აღვნიშნეთ, ურთიერთნდობის ხარისხი, განსაკუთრებით [?] ველ მოადგილესთან ბატონ ვალერი ლოშინინთან და სამინისტროს სხვა პასუხისმგებელ პირებთან, შემდგომ კი რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრთან ბატონ იგორ ივანოვთან ხანგრძლივი, უაღრესად კეთილგანწყობილი მოლაპარაკების პერიოდში [illegible] ნათლად გამოიხატა მათი მზადყოფნა აქტიურ დახმარებაზე კონფლიქტის დარეგულირების საქმეში.

რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელებთან შეხვედრის დროს, არსებული რეალური მდგომარეობიდან გამომდინარე, განსახილველად დავაყენე შემდეგი საკითხები:

1. მოიხსნას დსთ-ს ქვეყნების სამიტის მიერ მიღებული აფხაზეთის ეკონომიკური ბლოკადა.
2. გაიხსნას სარკინიგზო, საავტომობილო, საჰაერო, საზღვაო-სატრანსპორტო კომუნიკაციები.
3. აღდგენილ იქნეს ენგურის ჰესი.
4. ნება დაერთოს ენერგომატარებლების: გაზის, ელექტროენერგიის ტრანზიტს თურქეთის რესპუბლიკაში.

ენერგორესურსების ტრანზიტი რუსეთიდან აფხაზეთის, სამეგრელოს, გურიისა და აჭარის [illegible] თურქეთის რესპუბლიკაში, რაც ძალზე ოპერატიულ ვადებში შეიძლება გადაწყდეს, ხელს შეუწყობს არამარტო აფხაზეთის, არამედ დასავლეთ საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას და მნიშვნელოვნად გაზრდის სრულიად საქართველოს ენერგეტიკულ შემოსავლებს.

აღსანიშნავია, რომ ამ წინადადებებს, რომლებიც ბატონმა ლოშინინმა გააცნო საქართველოს მხარეს, თავიდან მხარი დაუჭირა როგორც რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტრომ, ასევე რუსეთის უმაღლესმა ხელისუფლებამ, რადგან აღნიშნული საკითხების რეალიზაცია ადვილად მისაღწევია, მას პრაქტიკულად ხელშემშლელი მიზეზები არ გააჩნია და ამასთან ერთად იგი ერთნაირად მისაღები და სასარგებლოა არამარტო საქართველოს, რუსეთის, თურქეთის, აზერბაიჯანისა და სომხეთისათვის, არამედ სხვა ქვეყნებისათვის, რადგან მისი პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური მნიშვნელობა გაცილებით სცილდება მთლიანი რეგიონის ფარგლებს.

1). Статус
2). Интеграция + компенсация

დღეს, 27 სექტემბერს, იმ მიზნით, რომ გამომეყენებინა პირადი ურთიერთობიდან გამომდინარე ყველა რეალური შესაძლებლობები და ავეცილებინა ზღურბლს მომდგარი კატასტროფა. დღესაც უცნობია ჩემთვის უარის თქმის მიზეზი, მაგრამ ამ ფაქტმა იმ დროს ჩემთან მყოფი უახლოესი თანამშრომლები გააოგნა.

კატეგორიული უარით მთავრდებოდა ყველა ჩემი შემდგომი მოთხოვნები — ჩავრეულიყავი აფხაზეთთან მოლაპარაკებებში კონფლიქტის დარეგულირების მიზნით, ეს მაშინ, როდესაც დადებითი შედეგის მიღწევა გაცილებით ადვილი იყო, ვიდრე დღეს. ამის შემდეგ კი მტკიცედ გადავწყვიტე თავი შემეკავებინა ახალი ინიციატივებისაგან, რომ ჩემი აქტიურობა არ გადაექციათ ცენტრსა და აჭარას შორის პოლიტიკური დაპირისპირების მორიგ ეტაპად. სწორედ ეს გადაწყვეტილება იყო მიზეზი იმისა, რომ მე უარი განვაცხადე თბილისიდან ჩამოსულ აფხაზეთის წარმომადგენლობითი დელეგაციის თხოვნაზე, ჩავრეულიყავი კონფლიქტის მოგვარების საკითხში.

ჩემთვის, პირადად, აშკარად მოულოდნელი იყო ***2001 წლის 6 აგვისტოდან*** ბათუმში, ჩვენთან სპეციალურად ჩამოსული გაეროს წარმომადგენლის აფხაზეთის საკითხებში ბატონი დიტერ ბოდენის წინადადება, რომ სათავეში ჩავდგომოდი მოლაპარაკებებს სოხუმსა და თბილისს შორის კონფლიქტის დარეგულირების საკითხში, როდესაც მან არაერთხელ გაუსვა ხაზი ხანგრძლივ საუბარში აჭარის ლიდერის ხელმძღვანელობით მოლაპარაკებების ქ. ბათუმში გამართვის უპირატეს მნიშვნელობას პრობლემის მოგვარების საქმეში.

მიუხედავად იმისა, რომ ბატონ დიტერ ბოდენს, პირადად თქვენთან წინასწარი შეთანხმების გარეშე, არ შეეძლო ამ წინადადების ბული ურთულესი მისიის შესრულების პირველივე გადადგმული პრაქტიკული ნაბიჯებიდან დღემდე, არამედ ამ უდავოდ მართვადმა წრეგადასულმა გამოხდომებმა და მოქმედებებმა აშკარად აგრესიული ფორმა მიიღო არამარტო პირადად ჩემს მიმართ, არამედ აჭარის საწინააღმდეგოდ, რადგან ჩემზე უსაფუძვლო შემოტევების შემდეგ თბილისის ცენტრში ეგრეთ წოდებული აფხაზეთის ლეგიტიმური ხელისუფლების თაოსნობით და მისი მინისტრების უშუალო მონაწილეობით შეცდომაში შეყვანილ მომიტინგეებთან ერთად 2002 წლის 26 ივლისს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის წარმომადგენლობის შენობაში ძალით შეიჭრნენ, შემდეგ კი მათ შეასრულეს თავისი საჯარო დანაპირი, რომ გადასწვავდნენ წარმომადგენლობას და 4 აგვისტოს ცეცხლი წაუკიდეს მას.

ყოველივე ეს რომ უდავოდ მართვადი პროცესია, იქიდანაც ნათლად ჩანს, რომ ეს ვანდალური აქციები არამარტო უპასუხოდ რჩება, არამედ აგრესიული შემოტევები ჩვენს მიმართ დღითი დღე მწვავდება.

მე დღეს არ მინდა დეტალურად შევჩერდე იმ ფონზე, რომელიც პარალელურად სპეციალურად შეექმნა თქვენდამი ოფიციალურად დაკისრებული მოვალეობის შესრულების პროცესს კონფლიქტის დარეგულირების ჩაშლის მიზნით. სავალალოდ, ეს მომდინარეობს უპირველესად იმათ მხრიდან, ვინც თავად არიან მოვალენი და პასუხისმგებელნი არსებული სახელმწიფოებრივი პრობლემის გადაწყვეტაში. აქ მე უბრალოდ მინდა აღვნიშნო, რომ არ შეიძლება უშუალოდ ასლან აბაშიძეს 9 თვის განმავლობაში მოსთხოვო ის, რაც თითქმის 9 წლის მანძილზე ვერ შეძლო საქართველოს ხელისუფლებამ საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და მეგობარი ქვეყნების ძალისხმევით. ამასთან ერთად გაოცებას იწვევს, რომ აღნიშნული პრობლემის გადაწყვეტის საქმეში ენიშნეთ, ურთიერთნდობის ხარისხი, განსაკუთრებით აფხაზთა მხრიდან, ჩვენდამი ნულის ტოლფასია.

თუ ჩვენ გვინდა კონფლიქტის დარეგულირება, მაშინ აფხაზეთის პოლიტიკურ სტატუსზე მუშაობასთან ერთად, პარალელურად უნდა მოვნახოთ ახალი კუთხე ურთიერთობისა. ასეთ ურთიერთობებში კი უპირველესად ვგულისხმობ აფხაზეთის მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემის გადაწყვეტის ბერკეტების გამოყენებას, რომელიც ხელს შეუწყობს არამარტო აფხაზეთის ლიდერებში, არამედ აფხაზეთის მოსახლეობაში დაკარგული ურთიერთნდობის აღდგენას და საფუძვლად დაედება კონფლიქტის დარეგულირებისა და ლტოლვილთა დაბრუნების საკითხს.

ამასთან ერთად, მიმდინარე ეტაპზე, მიუხედავად ჩვენს შორის დაძაბული ურთიერთობისა, უნდა მოვიპოვოთ ურყევი მხარდაჭერა რუსეთის ხელმძღვანელობისა, რადგან, როგორც თავად აფხაზთა, ასევე აფხაზეთის მონათესავე ჩრდილოკავკასიელთა ნდობის ხარისხი რუსეთისადმი ძალზედ მაღალია და პირიქით, ასევე მაღალია მათზე რუსეთის გავლენის დონეც. ამიტომაც ერთი წუთითაც არ უნდა იქნეს უგულებელყოფილი რუსეთის როლი სოხუმსა და თბილისს შორის არსებული კონფლიქტის მოგვარების საკითხში. მითუმეტეს, რომ რუსეთის ხელმძღვანელობა აშკარად უჭერს მხარს კონფლიქტის დარეგულირებას და საქართველოს ერთიანობის აღდგენას, რაშიც დღეს ერთი წუთითაც არ მეპარება ეჭვი.

ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, პირველი ნაბიჯიც დაკისრებული მისიის შესასრულებლად რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელობასთან მოლაპარაკებებით დავიწყე 2002 წლის 8 თებერვალს. ჯერ რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის პირვე... ბა მთლიანი რეგიონის ფარგლებს.

სოხუმსა და თბილისს შორის კონფლიქტის მხოლოდ მშვიდობიანი გზით დარეგულირების მომხრეთა ერთსულოვანი აზრით, რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელებთან პრობლემის პრაქტიკულად გადაჭრის მიზნით წარმართული მოლაპარაკებები, მოსწონთ ეს ვინმეს თუ არა, ფაქტია, რომ უდავოდ წარმატებული იყო, რომლის შესახებ შეხვედრის დამთავრებისთანავე დეტალურად მოგახსენეთ.

ჩემი შემდგომი შეხვედრების დროს რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელობასთან, მოსკოვში მიმდინარეობდა იგი თუ აჭარაში, ჩვენ კვლავ და კვლავ ვუბრუნდებოდით მხოლოდ ჩვენს მიერ დაყენებული ზემოთ აღნიშნული წინადადებების გადაწყვეტასთან დაკავშირებულ საკითხებს, რადგან, ჩემის ღრმა რწმენით, აღნიშნული წინადადებების რეალიზაციის გარეშე რაიმე სხვა ახალი წინადადების დაყენება უსაფუძვლოდ მიმაჩნია.

თუკი ჩვენ გამოვიჩენთ პოლიტიკურ ნებას და ვაღიარებთ და კონფლიქტის დარეგულირების პროცესში მონაწილე ქვეყნების მონაწილეობით ოპერატიულად გადავწყვეტთ აღნიშნულ საკითხებს, დამერწმუნეთ, აფხაზეთის კონფლიქტის მოგვარებასთან ერთად იგი შეიძლება იქცეს დემოკრატიზაციის იმ ეტაპად, რომელიც ბიძგს მისცემს არამარტო საქართველოში, არამედ მთელს რეგიონში მშვიდობისა და სტაბილურობის განმტკიცების საქმეს.

პატივისცემით, ასლან აბაშიძე

ბათუმი
2002 წლის 24 სექტემბერი